Муқәддәс Китап

Инжил 23-қисим

«Юһанна «1»»

© Муқәддәс Китап 2012

CC BY-SA 4.0

www.mukeddeskalam.com

«Уйғурчә Муқәддәс тәрҗимиси»

Инжил 23-қисим

«Юһанна «1»»

(«Расул Юһанна язған биринчи мәктуп)

Кириш сөз

Бу хәтниң муәллипи Рәб Әйсаниң әслидики «он икки мухлис»иниң бири, расул Юһаннадур. У «он иккәйлән»дин болғачқа, Йәһия пәйғәмбәр Мәсиһни чөмүлдүргинидин башлап Рәббимизниң һаяти вә хизмитигә гувачи еди. Юһанна әслидә «Чөмүлдүргүчи Йәһия»ниң бир мухлиси болуши мүмкин еди, һәмдә Йәһияниң Мәсиһкә болған гувалиғини аңлап, Йәһиядин айрилип Әйсаға әгишишкә башлиған («Юһ.» 1:29-37).

Юһанна йәнә «Юһанна баян қилған хуш хәвәр» («Юһ.»)ниң муәллипи еди. Бу баянда у өзини беваситә көрсәтмәй, бәлки гаһи-гаһида «Әйсаниң сөйгән мухлиси» дәп атайду. Ушбу хәтни язғандин кейин у «Юһанна язған иккинчи мәктуп» вә «үчинчи мәктуп» вә ахирда «Вәһий» дегән китапниму язиду.

Иккинчи вә үчинчи әсирдики җамаәтниң бәзи ишәшлик тарихлири бойичә, Юһанна Йерусалим яки униңға йеқин җайда тәхминән миладийә 66-жилиғичә турған. Шу вақитларда у Әйсаниң аниси Мәрйәмдин өз анисидәк хәвәр алатти («Юһ.» 19:26-27). Миладийә 66-жили Рим империйәсиниң қошуни Йерусалимни муһасиригә алди вә уни вәйран қиливәтти.

Шу чағда Юһанна бәлким Әфәсус шәһиригә көчүп кәлгән болуши мүмкин. Бу чағда расул Павлус аллиқачан шу йәрдин кәткән вә бәлким 68-жили Рим шәһиридә өлүмгә һөкүм қилинған болуши мүмкин. Бәзи қедимки тарихлар бойичә, Юһанна өмриниң ахириғичә Әфәсуста туруп, шу йәр вә әтрапидики җамаәтләрдин хәвәр алған. Ушбу хәт бәлким Әфәсуста йезилған болуши мүмкин.

Юһанна мошу хәттә өз исмини ейтмайду. Шүбһисизки, сәвәп исмини тилға елишниң һаҗити йоқ еди. Һәр адәм хәтниң муәллипи ким екәнлигини биләтти. Биз бу дәвирдикиләр униң хәтниң муәллипи екәнлигини шу вақиттики җамаәтниң тарихлиридин вә йәнә хәтниң йезилиш услуби вә истилидин билимиз. Чүнки бу услуб-истил «Юһанна баян қилған хуш хәвәр»ниңкигә оп-охшаштур.

Хәтни язған вақти

Қедимки җамаәтниң бәзи тарихлири һәм хәтниң өзидә тилға елинған бәзи билъәтчилик әһваллиридин, биз хәтни биринчи әсирниң ахирқи жиллирида, бәлким миладийә 90-100-жиллар ичидә йезилған, дәп билимиз. Чүнки шу билъәтләр пәқәт шу чағдила пәйда болған.

Хәтниң мәхсити — Расул Юһаннаниң түп хизмити

Рәббимизниң Петрус вә Андриясни андин Юһанна вә Яқупни өз хизмитигә чақирғанда, Петрус вә Андрияс «**белиқ тутушқа деңизға тор ташлавататтиг**». Юһанна вә Яқуп болса «**торлирини оңшавататтиг**» («Мат.» 4:18-22). Бу кичик иш бу төрт адәмниң кейинки роһий хизмитигә пәвқуладдә мас келидиған бирхил рәсим яки охшитиш болиду. Петрус болса кейин «тор ташлиғучи» болуп чиқти; униң хуш хәвәрни җакалиғини миңлиған кишиләрни «Худаниң тори»ға алди («Рос.» 2-бап, 4:4, 10-бап). Җамаәтниң дәсләптики тарихиниң бирдин-бир хатириси болған «Расулларниң паалийәтлири» дегән шу китапта, Юһанна пәқәт авалқи бапларда бир қанчә қетим тилға елиниду; шу тарихта көзгә көрүнәрлик расуллар болса авал Петрус андин Павлус еди.

Павлусниң әслидики һүнири чедирчилиқ еди. Бундақ кәсп йәнә бизгә униң кейинки роһий хизмитигә алаһидә мас кәлгидәк бир рәсимдур, дәп қараймиз; чүнки кейин у Мәсиһ үчүн «**уста мемар**» болуп («1Кор.» 3:10), униң бирдин-бир улуқ нишани «Худаниң өйи» болған пүткүл җамаәтниң бенадәк «**пухта җипсилаштурулуп, Рәбдә муқәддәс бир ибадәтхана болушқа өсүш**»тин ибарәт еди («Әф.» 2:21).

Расул Павлус дуния сәһнисидин кәткәндин кейин, көп җамаәтләрдә Павлус бешарәт қилғандәк мундақ әһваллар пәйда болди: — «**Мән кәткәндин кейин, чилбөриләр араңларға кирип, падини һеч айимайду, һәмдә һәтта араңлардинму бәзиләр мухлисларни өзлиригә тартивелиш үчүн һәқиқәтни бурмилиған түрлүк ишларни сөзләйду**» («Рос.» 20:29-30). Рим империйәсиниң ичи-сиртида турған көп җамаәтләр сахта тәлимләр вә алдамчилар тәрипидин титилди, бөлүнди вә қаймуқтурулди. Төрт тәрәптә һәр хил сахта тәлим вә сахта бешарәтләр айнип ямрап кәтти. Бундақ әһвалларда, җамаәтләр расул Юһаннаниң алаһидә хизмитигә толиму еһтияҗлиқ еди. У болсиму «тор ташлаш» әмәс, «бена қуруш» әмәс, бәлки «оңшаш» яки «ремонтчилиқ» еди. Униң хәтлири (1-, 2- вә 3-) адәмни Худаниң ким екәнлиги вә Униңға тәвә болғанларниң қандақ хусусийәтлири болуши керәклигигә беваситә башлап кириду. Яқуп, Петрус яки Павлусниң хәтлиридә бизгә йәткүзгәнлиригә қариғанда, Юһаннаниң бу хәтлиридә бирәр йеңи тәлим яки вәһий йәткүзүлди, дегили болмайду. Лекин у бу хәтлиридә җамаәтниң көзлирини қайтидин Худаниң түп тәбиити вә характери — йәни Униң мутләқ пак-муқәддәслиги, һәққанийлиғи вә меһир-муһиббитигә қаратти. Бу хусусийәтләр Худаниң һаятини қобул қилғанлардиму көрүлүши муқәррәр; шуңа булар арқилиқ Худаға тәвә яки тәвә әмәс болғанлиғимизни биләләймиз.

Бу өлчәм-синақлар пәқәт өзимизнила әмәс, бәлки йәнә Худаға хас болған башқиларни тонуп, шундақла улар билән сирдаш-һәмдәмликтә болушқа вә әксичә Худаға хас болмиғанларни, болупму (уларниң ичидики) «Мәсиһниң тәлим-бешарәтлири мәндә бар» дәп турувалғанларни пәриқ етип, улардин өзимизни тартишқиму мәдәт бериду. Шундақ «тәлим бәргүчиләр» Худадин болмиған болса, улар билән (қанчилик карамәт-мөҗизиләрни көрситәлишидин қәтъийнәзәр) һеч каримиз яки барди-кәлдимиз болмаслиғи керәктур. Юһаннаниң бу хәттики хәвирини өзләштүргән һәр бири Худаниң меһир-муһәббитиниң немә екәнлигини чүшиниду вә шуниң билән һәр қандақ удулиға кәлгән тәлим-бешарәтләрни пәриқ етәләйдиған болиду.

Ахирда шуни қошуп ейтип өтимизки, Юһанна ушбу хетидә пәвқулъаддә бир билъәтчилик, йәни «гностисизм»ға рәддийә бериду.

Шуңа униң үч хети, болупму бу биринчисини Инжилниң жәвһири дәп қараймиз. Павлус «Колоссиликләргә» язған мәктупидиму бу билъәтчиликниң дәсләпки бихлирини бир тәрәп қилиду. Бу билъәтчиликниң муһим нуқтилири төвәндикидәк болуши мүмкин еди: —

(1) «Алаһидә билим вә сирлар биздила бар, мәхпий рәсмийәтлиримиздин өтсәңлар, силәрму униңға еришсиләр» («Кол.» 2:16-23ни көрүң).
(2) «Умумән ейтқанда «маддий дуния рәзил», пәқәт «роһий дуния» яхшидур».
(3) «Маддий дуния рәзил яки әһмийәтсиз, шуниңдәк инсанларниң тени бу маддий дунияға тәвә болғачқа, инсанларниң өз тенидә қилған ишлириму әһмийәтсиздур». ««Роһий дуния»ға тәвә болсақ, тенимиз гуна қиливәрсә һеч қандақ ақивити болмайду».
(4) «Маддий дуния рәзил болғачқа, Әйса Мәсиһ әрштин келип бир тәндә маканлишип һәқиқий инсан болуши һәргиз мүмкин әмәс еди. У пәқәт «инсаний **<u>қияпәт</u>**»тә көлгән бир роһ, халас; демәк, У «әттә» әмәс».
(5) «Инсан болған Насарәтлик Әйса суда чөмүлдүрүлгән вақтидила Худаниң Роһи Униң тенини илкигә алди; пәқәт шу чағдин кейинки Әйсани «Худаниң Оғли» дейишкә болиду».
(6) «Инсан болған Насарәтлик Әйса өлүш алдида Худаниң Роһи Униң тенидин кәтти; шуңа «Худаниң Оғли өлди» дейишкә болмайду».

Гәрчә Юһанна хәттә мошу сахтилиққа толуқ рәддийә бәргән болсиму (буниңға мунасивәтлик айәтләр үстидә изаһатлар вә «қошумчә сөз»имиздә тохтилимиз), бу хәтниң мәзмуни у билъәтчиликкә бәргән рәддийиниң өзидин көп мәзмунлуқтур. Юһаннаниң бу хети Худаниң жамаитиниң һәр бир әзасиға: (а) «Мәндә «һәқиқий һаят» барму-йоқму?» дегән соалға тоғра жавап тапқузиду; (ә) һәр түрлүк алдамчилиқ вә сахта тәлимләргә (қандақ тәрәптин келишидин вә немә болушидин қәтъийнәзәр) йүзлинип, уларни пәриқ етип бир тәрәп қилишқа қуралландуриду.

Мәзмун: —

1. Һаятлиқ калами (1:1-4)
2. Йоруқлуқ вә қараңғулуқ (1:5-2:29)
3. Худаниң пәрзәнтлири ким? (3-бап)
4. Һәқиқәт вә алдамчилиқ (4:1-6)
5. Бир-биримизгә меһир-муһәббәт көрситәйли (4:7-21)
6. Етиқатниң ғәлибә қилиши (5:1-13)
7. Башқиларға дуа қилиш (5:14-21)

Юһанна «1»

«Расул Юһанна язған биринчи мәктуп»
Әйса Мәсиһ — һаятлиқ Каламидур

1 [1] Әзәлдин бар болғучи, өзимиз аңлиған, өз көзлиримиз тикилип қариған вә
қоллиримиз билән тутуп силиған һаятлиқ Калами тоғрисида силәргә баян қи
лимиз. [2] (бу һаятлиқ бизгә аян болуп, биз уни көрдуқ. Шуниң билән бу һәқтә гувалиқ
беримиз һәмдә Ата билән биллә болуп, кейин бизгә аян болған шу мәңгүлүк һаятни
силәргә баян қилимиз) [3] — силәрниму биз билән сирдаш-һәмдәмликтә болсун дәп
биз көргәнлиримизни вә аңлиғанлиримизни силәргә баян қилимиз. Бизниң сирдаш-
һәмдәмлигимиз Ата вә Униң Оғли Әйса Мәсиһ биләндур. [4] Силәрниң хошаллиғиңлар
толуп ташсун дәп, буларни силәргә йезиватимиз.

Худаниң йоруқлуғида пак яшаш

[5] Вә биз Униңдин аңлиған һәм силәргә баян қилидиған хәвиримиз мана шудурки,
Худа нурдур вә Униңда һеч қандақ қараңғулуқ болмайду. [6] Әгәр биз Униң билән сир-
даш-һәмдәмлигимиз бар дәп туруп, йәнила қараңғулуқта жүрсәк, ялған ейтқан вә
һәқиқәткә әмәл қилмиған болимиз. [7] Лекин У Өзи нурда болғинидәк бизму нурда маң-
сақ, ундақта бизниң бир-биримиз билән сирдаш-һәмдәмлигимиз болуп, Униң Оғли
Әйса Мәсиһниң қени бизни барлиқ гунадин паклайду. [8] Әгәр гунайимиз йоқ десәк, өз
өзимизни алдиған болимиз һәмдә биздә һәқиқәт турмайду. [9] Гуналиримизни иқрар
қилсақ, У бизниң гуналиримизни кәчүрүм қилип, бизни барлиқ һәққанийсизлиқтин
пак қилишқа ишәшлик һәм адилдур. [10] Әгәр гуна қилмидуқ десәк, Уни ялғанчи қилип
қойған болимиз вә Униң сөз-калами биздин орун алмиған болиду.

1:1 Луқа 24:39; Юһ. 20:27; Юһ. 1:1, 14; 2Пет. 1:16.

1:2 **«Шуниң билән бу һәқтә гувалиқ беримиз һәмдә Ата билән биллә болуп, кейин бизгә аян болған шу мәңгүлүк һаятни силәргә баян қилимиз»** — «Ата» мошу йәрдә Худаатини билдүриду; оқурмәнләр бу хәттә «Ата» вә «Оғул» дегән сөзләрни көрсә, Худаата вә Худаниң Оғли, йәни Униң Калами Әйса Мәсиһни көрситиду.

1:3 **«— силәрниму биз билән сирдаш-һәмдәмликтә болсун дәп биз көргәнлиримизни вә аңлиғанлиримизни силәргә баян қилимиз. Бизниң сирдаш-һәмдәмлигимиз Ата вә Униң Оғли Әйса Мәсиһ биләндур»** — «сирдаш-һәмдәмлик» дегәнлик Инжилда бу алаһидә мәнада болуп, грек тилида «ортақлиқ» дегән сөз билән ипадилиниду. Бу сөз һәм Худа билән болған алақини, һәм етиқатчиларниң бир-бири билән болған зич алақисини, шундақла Худаниң шапаитидин ортақ несивә болушни билдүриду.

1:4 **«Силәрниң хошаллиғиңлар толуп ташсун дәп...»** — бәзи кона көчүрмиләрдә «Бизниң хошаллиғимиз толуп ташсун дәп... » дейилиду.

1:5 Юһ. 1:9; 8:12; 9:5; 12:35, 36.

1:6 **«Әгәр биз униң билән сирдаш-һәмдәмлигимиз бар дәп туруп, йәнила қараңғулуқта жүрсәк, ялған ейтқан вә һәқиқәткә әмәл қилмиған болимиз»** — «һәқиқәткә әмәл қилмиған болимиз» грек тилида «һәқиқәтни қилмаймиз» дегән сөз билән ипадилиниду.

1:7 **«Лекин У Өзи нурда болғинидәк бизму нурда маңсақ, ундақта бизниң бир-биримиз билән сирдаш-һәмдәмлигимиз болуп, Униң Оғли Әйса Мәсиһниң қени бизни барлиқ гунадин паклайду»** — «У Өзи» мошу йәрдә, шүбһисизки, Худани көрситиду.

1:7 Ибр. 9:14; 1Пет. 1:19; Вәһ. 1:5.

1:8 1Пад. 8:46; 2Тар. 6:36; Аюп 9:2; Зәб. 142:2; Пәнд. 20:9; Топ. 7:20.

1:9 **«гуналиримизни иқрар қилсақ, у бизниң гуналиримизни кәчүрүм қилип, бизни барлиқ һәққанийсизлиқтин пак қилишқа ишәшлик һәм адилдур»** — немишкә расул «У *(Худа)* ... ишәшлик һәм адилдур» дәйду?

– *(1)* Худа «муқәддәс бәндилирини етиқади түпәйлидин кәчүрүм қилдим» десә, у сөзидә чиң туриду вә ишәшликтур;

–*(2)* Худа адил сотчи болуп, гунани жазалимай қоймайду. Шуңа бизни кәчүрүш үчүн бизниң гуналиримизни өз ихтияри билән өз үстигә алған қурбанлиғимиз гунасиз Әйса Мәсиһкә қойған; у бизниң орнимизда өлди. Шуңа Юһанна ««Худа бизниң гуналиримизни кәчүрүшкә...Ишәшлик һәм адилдур» дәйду. Худа гуналиримизни кәчүрүши билән иш тохтимайду, әлвәттә; у йәнә бизни «барлиқ һәққанийсизлиқтин пак қилиду».

1:9 Зәб. 31:5; Пәнд. 28:13.

Әйса Мәсиһ - Худаға болған вәкилимиздур

2 [1] И әзиз балилирим, мән силәрни гуна садир қилмисун дәп, бу сөзләрни йезиватимән.
Мабада бириси гуна садир қилса, Атиниң йенида бир ярдәмчи вәкилимиз, йәни
Һәққаний Болғучи Әйса Мәсиһ бардур.
[2] У Өзи гуналиримиз үчүн жазани көтәргүчи
кафарәттур; мошу кафарәт пәқәт бизниң гуналиримиз үчүнла әмәс, бәлки пүткүл
дуниядикиләрниң гуналири үчүндур.
[3] Бизниң уни тонуғанлиғимизни биләлишимиз — Униң әмирлиригә әмәл қилишимиз-
диндур.
[4] «Уни тонуймән» дәп туруп, Униң әмирлиригә әмәл қилмиғучи киши ялғанчи-
дур, униңда һәқиқәт йоқтур.
[5] Лекин кимки Униң сөзигә әмәл қилса, әнди униңда Ху-
даниң меһир-муһәббити һәқиқәтән камаләткә йәткән болиду. Биз өзимизниң Униңда
болғанлиғимизни әнә шуниңдин билимиз.
[6] «Худада туруп яшаймән» дегүчи болса
Әйсаниң маңғинидәк охшаш меңиши керәк.

Қериндашларға меһир-муһәббәт көрситиш нурниң бәлгүси

[7] И сөйүмлүклирим, силәргә бурун аңлап бақмиған йеңи бир әмирни әмәс, бәлки
дәсләптин тартип силәр тапшурувалған кона әмирни йезиватимән. Ушбу әмир силәр
бурундинла аңлап келиватқан сөз-каламдур.
[8] Лекин йәнә келип мән силәргә йези-
ватқинимни йеңи әмир десәкму болиду; бу әмир Мәсиһдә һәм силәрдиму әмәл қи-
линмақта, чүнки қараңғулуқ өтүп кәтмәктә, вә һәқиқий нур алликачан чечилишқа

2:1 **«И әзиз балилирим,...»** — «әзиз балилирим» грек тилида «кичик балилирим». **«Мабада бириси гуна садир қилса, Атиниң йенида бир ярдәмчи вәкилимиз, йәни Һәққаний Болғучи Әйса Мәсиһ бардур»** — «ярдәмчи вәкил» грек тилида «параклетос» дейилиду, бу сөз «Юһ.» 14:16, 26, 15:26, 16:7дә «ярдәмчи» дәп тәрҗимә қилиниду. «Параклетос» шу йәрләрдә Муқәддәс Роһни көрситиду. Шу йәрләрдики бу сөзниң толуқ мәнаси тоғрилиқ изаһатларни көрүң.

2:1 1Тим. 2:5; Ибр. 7:25.

2:2 **«У Өзи гуналиримиз үчүн жазани көтәргүчи кафарәттур; мошу кафарәт пәқәт бизниң гуналиримиз үчүнла әмәс, бәлки пүткүл дуниядикиләрниң гуналири үчүндур»** — «жазани көтәргүчи кафарәт» — 4:18, «Рим.» 3:25, «Ибр.» 9:5дә мошуниңға йеқин бир сөз тепилиду. Тәвратта бу сөз *(ибраний тилида)* «кафарәт тәхти» яки «рәһим тәхти» *(«Мис.» 25:17)* һәм бәзидә «гуна тиләш қурбанлиғи» яки «гунани япқучи қурбанлиқ» дегән мәнада көрүлиду. Инҗилда униң асасий уқуми Худаниң ғәзивини өз үстигә елиш вә шундақла гуналардин пак қилиштур.

2:2 Юһ. 4:42; Рим. 3:25; 2Кор. 5:18; Кол. 1:20; 1Юһа. 4:10, 14.

2:4 1Юһа. 4:20.

2:5 **«Лекин кимки униң сөзигә әмәл қилса, әнди униңда Худаниң меһир-муһәббити һәқиқәтән камаләткә йәткән болиду»** — Инҗил бойичә инсанлар бир-биримизни сөйүш үчүн вә Худаниң Өзини сөйүш үчүн қәлбимизгә «Худаниң меһир-муһәббити» Муқәддәс Роһ арқилиқ төкүлүши керәк *(«Рим.» 5:5)* андин бизниң Худаға вә инсаларға меһир-муһәббәт көрситишимиз мүмкин болиду. Шуңа «Худаниң меһир-муһәббити» Худадин кәлгән һәм биздин Худаға һәм инсанларға қаритилған муһәббитимизниң һәммисини көрситиду. **«Биз өзимизниң Униңда болғанлиғимизни әнә шуниңдин билимиз»** — «Униңда болғанлиғимиз»: — демәк, Униң билән йеқин алақидә болғанлиқтур. «Римлиқларға»дики кириш сөзимиздики «Мәсиһдә» «Худада» вә «Роһта» тоғрилиқ баянлиримизниму көрүң.

2:5 Юһ. 13:35.

2:6 **««Худада туруп яшаймән» дегүчи болса...»** — «Худада» грек тилида «униңда». **«Әйсаниң маңғинидәк охшаш меңиши керәк»** — грек тилида «Униң маңғинидәк охшаш меңиши керәк».

2:6 Юһ. 13:15; 1Пет. 2:21.

2:7 **«И сөйүмлүклирим, силәргә бурун аңлап бақмиған йеңи бир әмирни әмәс, бәлки дәсләптин тартип силәр тапшурувалған кона әмирни йезиватимән. Ушбу әмир силәр бурундинла аңлап келиватқан сөз-каламдур»** — Юһанна көрсәткән әмир, шүбһисизки, «бир-бириңларға меһир-муһәббәтни көрситиңлар». 3:11, 4:21, «Юһ.» 13:34, 15:12ни көрүң.

2:7 2Юһа. 5.

башлиди.
[9] Кимдәким өзини «нурда яшаватимән» дәп туруп, қериндишини өч көрсә, у бүгүнгичә қараңғулуқта туруватқан болиду.
[10] Қериндишиға меһир-муһәббәт көрсәткән киши йоруқлуқта турмақта, униңда гунаға путлаштуридиған һеч немә қалмайду.
[11] Лекин қериндишини өч көргән киши қараңғулуқтидур; у қараңғулуқта маңиду вә қәйәргә кетиватқанлиғини билмәйду, чүнки қараңғулуқ униң көзлирини қариғу қиливәткән.
[12] Мән буларни силәргә йезиватимән, и әзиз балилирим, чүнки гуналириңлар Униң нами үчүн кәчүрүм қилинди.
[13] Мән буни силәргә йезиватимән, и атилар, чүнки силәр Әзәлдин Бар Болғучини тонудуңлар.
Мән буни силәргә йезиватимән, и жигитләр, чүнки силәр у рәзил үстидин ғәлибә қилдиңлар.
[14] Мән буни силәргә йезиватимән, и әзиз балилирим, чүнки силәр Атини тонудуңлар.
Мән буни силәргә йезиватимән, и атилар, чүнки силәр Әзәлдин Бар Болғучини тонудуңлар.
Мән буни силәргә йезиватимән, и жигитләр, чүнки силәр күчлүксиләр, Худаниң сөз-калами силәрдә туриду вә силәр у рәзил үстидинму ғәлибә қилдиңлар.

[15] Бу дунияни вә бу дуниядики ишларни сөймәңлар. Һәр ким бу дунияни сөйсә, Атиниң сөйгүси униңда йоқтур.
[16] Чүнки бу дуниядики барлиқ ишлар, йәни әттики һәвәс, көзләрдики һәвәс вә һаятиға болған мәғрурлуқниң һәммиси Атидин кәлгән әмәс, бәлки бу дуниядин болғандур, халас;
[17] вә бу дуния вә униңдики һәвәсләрниң һәммиси өтүп кетиду. Лекин Худаниң ирадисигә әмәл қилғучи киши мәңгү яшайду.

Дәжжал — Әйса Мәсиһниң рәқиби

[18] Әзиз балилирим, заманниң ахирқи саити йетип кәлди; вә силәр дәжжалниң ахир заманда келидиғанлиғини аңлиғиниңлардәк, әмәлийәттә болса һазирниң өзидила нурғун дәжжаллар мәйданға чиқти; буниңдин заманниң ахирқи саити болуп қалған-

---

2:8 **«Лекин йәнә келип мән силәргә йезиватқинимни йеңи әмир десәкму болиду; бу әмир Мәсиһдә һәм силәрдиму әмәл қилинмақта, чүнки қараңғулуқ өтүп кәтмәктә, вә һәқиқий нур аллиқачан чечилишқа башлиди»** — бу сирлиқ амма бәк муһим 7-8-айәтләр тоғрилиқ «қошумчә сөз»имиздә азрақ тохтилимиз. Бизниңчә асасий мәнаси шуки, «роһий һаят» кәлгәндин кейин инсанларда «бир-бириңларға муһәббәт көрситиш» һәқиқәтән мумкин болиду, шуңа бу әмирму «йеңи» болиду.
2:8 Юһ. 13:34; 15:12.
2:10 Юһ. 12:35; 1Юһа. 3:14.
2:12 **«и әзиз балилирим»** — грек тилида «и кичик балилирим». **«мән буларни силәргә йезиватимән, и әзиз балилирим, чүнки гуналириңлар униң нами үчүн кәчүрүм қилинди»** — «Униң нами» дегәнлик Әйса Мәсиһниң намидур. Оқурмәнләрниң есидә барки, «Әйса» дегән нам «Пәрвәрдигарниң нижати» дегән мәнада.
2:12 Луқа 24:47; Рос. 4:12; 13:38.
2:13 **«мән буни силәргә йезиватимән, и жигитләр, чүнки силәр у рәзил үстидин ғәлибә қилдиңлар»** — «у рәзил» Шәйтанни көрситиду.
2:15 **«һәр ким бу дунияни сөйсә, Атиниң сөйгүси униңда йоқтур»** — Атиниң сөйгүси» Худадин кәлгән муһәббәт, демәк. 2:5 вә униңдики «Худаниң меһир-муһәббити» тоғрилиқ изаһатни көрүң.
2:15 Гал. 1:10; Яқ. 4:4.
2:16 **«Чүнки бу дуниядики барлиқ ишлар, йәни әттики һәвәс...»** — «әттики һәвәс»: Инжилда «әт» яки «әтләр» көп вақитларда инсанлардики гунайиниң тәбиитини көрситиду. «Римлиқларға»дики кириш сөзниң инсанлардики «әт» вә «әтләр» тоғрилиқ баянларни көрүң. **«Чүнки бу дуниядики барлиқ ишлар, йәни әттики һәвәс, көзләрдики һәвәс вә һаятиға болған мәғрурлуқниң һәммиси атидин кәлгән әмәс, бәлки бу дуниядин болғандур, халас»** — оқурмәнләр дуниядики ишларниң бу үч амилиниң *(1)* Шәйтанниң һава анимизниң алдиға қойған үч хил езитқу амилиға охшаш екәнлигини *(«Яр.» 3:6)*; *(2)* Шәйтанниң чөл баяванда Әйса Мәсиһни синиғандики үч хил вәсвәсисигә охшаш екәнлигини байқалайду *(«Мат.» 4:1-11, «Луқа» 4:1-13ни көрүң)*.
2:17 Зәб. 89:9-10; Йәш. 40:6; 1Кор. 7:31; Яқ. 1:10; 4:14; 1Пет. 1:24.

лиғи бизгә мәлум. [19] Улар аримиздин чиқти, лекин улар әслидә бизләрдин әмәс еди.
Чүнки әгәр бизләрдин болған болса, аримизда туривәргән болатти. Лекин уларниң һеч
қайсисиниң әслидә биздикиләрдин болмиғанлиғи паш қилинғанлиғи үчүн улар ари-
миздин чиқип кәтти.
[20] Һалбуки, силәр болсаңлар Муқәддәс Болғучидин кәлгән мәсиһлигүчи Роһтин несип
болдуңлар вә шуниң үчүн силәр һәммә ишни билисиләр. [21] Силәргә бу хәтни йизишим-
дики сәвәп, силәрниң һәқиқәтни билмигәнлигиңлар үчүн әмәс, бәлки һәқиқәтни би-
лип, ялғанчилиқниң һәқиқәттин келип чиқмайдиғанлиғини билгәнлигиңлар үчүндур.
[22] Әмисә, ким ялғанчи? Әйсаниң Мәсиһ екәнлигини инкар қилғучи киши булса, у ялған-
чидур. Ата вә Оғулни инкар қилғучи киши өзи бир дәҗҗалдур. [23] Кимдәким Оғулни рәт
қилса униңда Ата болмайду. Лекин Оғулни етирап қилса, униңда Ата болиду.
[24] Силәр болсаңлар, бурундин аңлап келиватқиниңларни өзәңларда давамлиқ турғу-
зивериңлар. Бурундин аңлап келиватқиниңлар силәрдә давамлиқ туривәрсә, силәрму
давамлиқ Оғул вә Атида яшаватқан болисиләр; [25] вә Униң бизгә қилған вәдиси болса дәл
шу — мәңгү һаятлиқтур.
[26] Силәрни aздурмақчи болғанларни нәзәрдә тутуп, буларни силәргә яздим; [27] Силәр
болсаңлар, силәр Униңдин қобул қилған мәсиһлигүчи Роһ силәрдә туриверидү, силәр
һеч кимниң үгитишигә муһтаж әмәссиләр; бәлки әнә шу мәсиһлигүчи Роһ силәргә бар-
лиқ ишлар тоғрилиқ үгитиватқандәк (У һәқтур, һеч ялған әмәстур!) — һәм үгәткәндәк,

---

2:18 **«Әзиз балилирим, заманниң ахирқи саити йетип кәлди; вә силәр дәҗҗалниң ахир заманда келидиғанлиғини аңлиғиниңлардәк, әмәлийәттә болса һазирниң өзидила нурғун дәҗҗаллар мәйданға чиқти; буниңдин заманниң ахирқи саити болуп қалғанлиғи бизгә мәлум»** — «дәҗҗал» грек тилида «антихристос». Дәҗҗал тоғрилиқ «Дан.» 9-баптики изаһатларни, «Мат.» 24-бап вә изаһатлирини вә «2Тес.» 2-бап вә изаһатларни, «Вәһий» 13-бап вә «қошумчә сөз»ни *(дәҗҗал тоғрилиқ)* көрүң. Бу айәттә тилға елинған «нурғун дәҗҗаллар» Мәсиһ вә Униң тәлимигә қарши чиққанларниң һәммисини көрситиду *(19- вә -22-айәтни көрүң)*.

2:18 Мат. 24:5; 2Тес. 2:3.

2:19 **«Улар аримиздин чиқти, лекин улар әслидә бизләрдин әмәс еди. Чүнки әгәр бизләрдин болған болса, аримизда туривәргән болатти. Лекин уларниң һеч қайсисиниң әслидә биздикиләрдин болмиғанлиғи паш қилинғанлиғи үчүн улар аримиздин чиқип кәтти»** — «...әслидә биздикиләрдин болмиғанлиғи паш қилинғанлиғи үчүн» — демәк, Худа тәрпидин бекитилгән иш; шүбһисизки, мошу «дәҗҗаллар» қериндашларниң кичик пеиллиғиға, шундақла мағрурлуққа болған өчмәнлигигә чидимиған болуп, шу чағда Худа уларни җамаәткә паш қилиш үчүн уларни өз мағрур тәбиийтиниң кәйнигә киришкә қозғиған; шуниң билән «улар аримиздин чиқип кәтти».

2:19 Зәб. 40:10; Рос. 20:30; 1Кор. 11:19.

2:20 **«Муқәддәс Болғучи»** —Әйса Мәсиһни көрситиду. **«Муқәддәс Болғучидин кәлгән мәсиһлигүчи Роһтин несип болдуңлар»** — «мәсиһлигүчи Роһ» дегән бу сөз мошу йәрдә Муқәддәс Роһни көрситиду; бу сөз әслидә Тәврат дәвридә падишаларни, каһинларни вә бәзидә пәйғәмбәрләрни өз мәнсивигә бекитиш вә тәстиқлаш үчүн уларниң бешиға қуюлған «муқәддәс май»ни көрситәтти *(«мәсиһлигүчи май»)*; бу иш Тәвратта «мәсиһ қилиш» яки «мәсиһләш» дәп атилатти. Инҗил дәвридә Насарәтлик Әйса май билән әмәс, бәлки Муқәддәс Роһ билән «мәсиһ қилинған» *(«Мат.» 3:16, «Луқа» 3:22, 4:18, «Рос.» 10:38ни көрүң)*.

–Һазир Мәсиһ әслидә Өзини «мәсиһ қилғучи Роһ»ни, йәни Худаниң Муқәддәс Роһини Өзигә етиқат қилғучиларға ата қилиду; шуниң билән Инҗил дәвридә Тәвраттики «мәсиһләш мейи»ниң адәмниң бешиға қуюлушиниң орниға, «Мәсиһлигүчи Роһ», йәни Муқәддәс Роһ адәмниң роһ-қәлбиниң үстигә келип шу йәрдә макан тутиду. **«Мәсиһлигүчи Роһтин несип болдуңлар вә шуниң үчүн силәр һәммә ишни билисиләр»** — «силәр һәммә ишни билисиләр» яки «силәр һәммә адәмни билисиләр» яки «һәммиңлар һәқиқәтни билисиләр».

2:20 Зәб. 44:8; 132:2; 2Кор. 1:21; Ибр. 1:9.

2:23 **«Кимдәким Оғулни рәт қилса униңда Ата болмайду. Лекин Оғулни етирап қилса, униңда Ата болиду»** — грек тилида «Кимдәким Оғулни рәт қилса, у Атиға егә болмайду; лекин Оғулни етирап қилса, у Атиғиму егә болиду» дегән сөзләр билән ипадилиниду.

2:23 Луқа 12:9; 2Тим. 2:12.

2:25 **«вә Униң бизгә қилған вәдиси болса дәл шу — мәңгү һаятлиқтур»** — «Униң қилған вәдиси болса» — Худаниң Өзиниң вәдиси яки Әйсаниң вәдисини көрситиду; бизниңчә «У» 20-айәттә тилға елинған «Муқәддәс Болғучи»ни, йәни Әйсани көрсәтсә керәк.

силәр давамлиқ Униңда яшайдиған болисиләр.
[28] Әмисә, и әзиз балилирим, давамлиқ Униңда туруп яшавериңлар. Шундақ қилсаңлар,
У һәр қачан қайтидин аян болғанда қорқмас болимиз һәм У кәлгинидә Униң алдида һеч
хиҗаләт болуп қалмаймиз. [29] Худаниң һәққаний екәнлигини билгән екәнсиләр, һәққа-
нийлиққа әмәл қилғучиларниң һәр бириниң униң тәрипидин туғулғучи екәнлигиниму
билсәңлар керәк.

Биз Худаниң пәрзәнтлири

3 [1] Қараңлар, Ата бизгә шундақ чоңқур меһир-муһәббәт көрсәткәнки, биз «Худаниң
әзиз балилири» дәп аталдуқ — вә биз һәқиқәтәнму шундақ. Бу дуния шу сәвәптин
бизни тонуп йәтмәйдуки, чүнки бу дуния Уни тонумиди. [2] Сөйүмлүклирим, биз һазир
Худаниң әзиз балилиридурмиз; кәлгүсидә қандақ болидиғанлиғимиз техи очуқ аян
қилинмиған. Бирақ У қайтидин аян қилинғанда, Униңға охшаш болидиғанлиғимизни
билимиз; чүнки шу чағда биз Униң әйнән Өзини көримиз. [3] Вә Мәсиһгә үмүт бағлиған
һәр бир киши У пак болғандәк өзини паклимақта.
[4] Гуна садир қилған киши Худаниң қануниға хилаплиқ қилған болиду. Чүнки гуна са-
дир қилғанлиқ Худаниң қануниға хилаплиқ қилғанлиқтур. [5] Һалбуки, силәр Уни гуна-
ларни елип ташлаш үчүн дунияға келип аян қилинған вә шундақла Униңда һеч қандақ
гуна йоқтур, дәп билисиләр. [6] Униңда яшаватқан һәр бир киши гуна садир қилмайду;

2:27 **«силәр болсаңлар, силәр Униңдин қобул қилған мәсиһлигүчи Роһ силәрдә туриверидү»** — «Униңдин» мошу йәрдә Худаниң Өзини яки Әйсани көрситиду; бизниңчә «У» йәнә 20-айәттә тилға елинған «Муқәддәс Болғучи»ни, йәни Әйсани көрсәтсә керәк. **«Мәсиһлигүчи Роһ»** — 20-айәт вә униңдики изаһатни көрүң.

2:27 Йәр. 31:34; Ибр. 8:11.

2:28 **«у һәр қачан қайтидин аян болғанда қорқмас болимиз һәм у кәлгинидә униң алдида һеч хиҗаләт болуп қалмаймиз»** — «қорқмас» яки «жүрәклик».

2:28 Мар. 8:38; 1Юһа. 3:2.

2:29 **«Худаниң һәққаний екәнлигини билгән екәнсиләр»** — грек тилида «Униң һәққаний екәнлигини билгән екәнсиләр». Мошу айәттә Худани көрситиши керәк, чүнки айәтниң кейинки қисмида «Униңдин *(Худадин)* туғулуш» тилға елиниду. **«һәққанийлиққа әмәл қилғучиларниң һәр бириниң Униң тәрипидин туғулғучи екәнлигиниму билсәңлар керәк»** — «Униң тәрипидин туғулғучи»: — демәк, Худаниң пәрзәнди, «қайтидин, жуқуридин туғулған» кишини көрситиду. «Юһ.» 3:1-21ни көрүң.

3:1 **«Бу дуния шу сәвәптин бизни тонуп йәтмәйдуки, чүнки бу дуния Уни тонумиди»** — «Уни» Әйса Мәсиһ яки Худаниң Өзини көрситиду. Бизниңчә Мәсиһни көрситиду *(«Юһ.» 1:10ни көрүң)*.

3:1 Юһ. 1:12.

3:2 **«Бирақ У қайтидин аян қилинғанда, Униңға охшаш болидиғанлиғимизни билимиз; чүнки шу чағда биз Униң әйнән Өзини көримиз»** — «У» — Әйса Мәсиһни көрситиду. Төвәндики изаһатни көрүң. **«У қайтидин аян қилинғанда»** — мошу айәттики «У» бизниңчә Әйса Мәсиһни көрситиду. Бәзи алимлар айәтни башқичә чүшинип: — «У» *(демәк, бизниң кәлгүсидә қандақ болидиғанлиғимиз)* аян қилинғанда...» дәп қарайду. Лекин бизниңчә расул Юһанна Мәсиһни улуқлаштики һәр бир пурсәттин толуқ пайдилиниду, мошу йәрдиму шундақ қилған болуп, у йәнила Мәсиһни көрсәткән.

3:2 Йәш. 56:5; Мат. 5:12; Юһ. 1:12; Рим. 8:15, 18; 2Кор. 4:17; Гал. 3:26; 4:6; Фил. 3:21; Кол. 3:4.

3:3 **«вә Мәсиһгә үмүт бағлиған һәр бир киши У пак болғандәк өзини паклимақта»** — «Мәсиһгә» грек тилида «Униңға». **«...У пак болғандәк өзини паклимақта»** — «У» мошу йәрдә бәлким Мәсиһни көрситиду; жуқурики 2-айәт вә изаһатини көрүң.

3:4 **«Гуна садир қилған киши Худаниң қануниға хилаплиқ қилған болиду. Чүнки гуна садир қилғанлиқ Худаниң қануниға хилаплиқ қилғанлиқтур»** — «Худаниң қануни» грек тилида пәқәт «қанун» дәп ейтилиду. Лекин көздә тутулғини мәлум бир инсаний қанун әмәс, бәлки Худаниң қанунидур. Юһаннаниң мошу йәрдә көздә тутқини бәлким Муса пәйғәмбәргә чүширилгән қанун болупла қалмай, йәнә бәлким һәр бир кишиниң виҗданида *(аз болсун, көп болсун)* намайән қилинған Худаниң қанунини көрсәтсә керәк *(«Рим.» 2:13-15ниму көрүң)*.
–Бу айәт болса 2:29дики сөзләрниң давамидур.

3:4 1Юһа. 5:17.

3:5 **«Һалбуки, силәр уни гуналарни елип ташлаш үчүн дунияға келип аян қилинған»** — «Уни» Мәсиһни көрситиду.
–Ушбу айәт билән мунасивәтлик «Юһ.» 1:29ни көрүң.

3:5 Йәш. 53:9,12; 2Кор. 5:21; 1Пет. 2:22; 1Тим. 1:15.

кимдәким гуна садир қилса, Уни көрмигән вә Уни тонумиған болиду.
[7] Әзиз балилирим, һеч кимниң силәрни алдишиға йол қоймаңлар. Һәққанийлиққа әмәл
қилғучи киши У һәққаний болғинидәк һәққанийдур. [8] Лекин гуна садир қилғучи Иблис-
тиндур. Чүнки Иблис әлмисақтин тартип гуна садир қилип кәлмәктә. Худаниң Оғли-
ниң дунияда аян қилинишидики мәхсәт Иблисниң әмәллирини йоқитиштур.[9] Худадин
туғулғучи гуна садир қилмайду; Худаниң уруғи униңда орун алғачқа, у гуна садир қи-
лиши мүмкин әмәс, чүнки у Худадин туғулғандур. [10] Худаниң балилири билән Иблис-
ниң балилири шуниң билән пәриқлинидуки, кимдәким һәққанийлиққа әмәл қилмиса
вә яки өз қериндишиға меһир-муһәббәт көрсәтмисә Худадин әмәстур.
[11] Чүнки силәр дәсләптин аңлап келиватқан хәвәр мана дәл шуки, бир-биримизгә
меһир-муһәббәт көрситишимиз керәктур. [12] У у рәзилдин болған, инисини өлтүргән
Қабилға охшаш болмаслиғимиз керәк; у немишкә инисини қәтл қилди? Униң өзиниң
қилғанлири рәзил, инисиниң қилғанлири һәққаний болғанлиғи үчүн шундақ қилған.
[13] Шуңа, и қериндашлар, бу дуния силәрни өч көрсә, буниңға һәйран қалмаңлар. [14] Биз
қериндашларни сөйгәнлигимиздин, өлүмдин һаятлиққа өткәнлигимизни билимиз. Өз
қериндишини сөймигүчи техи өлүмдә туруватиду. [15] Қериндишиға өчмәнлик қилған
киши қатилдур вә һеч қандақ қатилда мәңгүлүк һаятниң болмайдиғанлиғини билиси
ләр. [16] Биз шуниң билән меһир-муһәббәтниң немә екәнлигини билимизки, у биз үчүн
Өз җенини пида қилди; шуниңдәк бизму қериндашлиримиз үчүн өз җенимизни пида
қилишқа қәриздардурмиз. [17] Амма кимки бу дунияда мал-мүлки туруп, қериндишиниң
муһтаҗлиғини көрүп туруп, униңға көкси-қарнини ачмиса, бундақ кишидә нәдиму
Худаниң меһир-муһәббити болсун? [18] Әзиз балилирим, сөз билән вә тил билән әмәс,
бәлки әмәлдә вә һәқиқәттә меһир-муһәббәт көрситәйли.[19] Биз шундақ ишлар билән
өзимизниң һәқиқәттин болғанлиғимизни биләләймиз вә Худаниң алдида қәлбимизни
хатирҗәм қилалаймиз. [20] Шундақтиму, мабада қәлбимиз бизни йәнила әйиплисә, Худа

3:6 **«Униңда яшаватқан һәр бир киши гуна садир қилмайду; кимдәким гуна садир қилса, Уни көрмигән вә Уни тонумиған болиду»** — «гуна садир қилса,...» дегәнлик шүбһисизки, адәмниң адәттики жүрүш-турушини, гуна илкидин чиқмай турғанлиғини көрситиду. 3:9 вә «қошумчә сөз»имизни көрүң.

3:7 **«Һәққанийлиққа әмәл қилғучи киши у һәққаний болғинидәк һәққанийдур»** — «У» бизниңчә мошу йәрдә йәнә Мәсиһни көрситиду. Жуқириқи 5-6-айәтни көрүң.

3:7 1Юһа. 2:29.

3:9 **«Худадин туғулғучи гуна садир қилмайду; Худаниң уруғи униңда орун алғачқа, у гуна садир қилиши мүмкин әмәс, чүнки у Худадин туғулғандур»** — «Худаниң уруғи *(яки «нәсли»)* униңдин орун алғачқа...» дегәнликтә «Худаниң уруғи» Мәсиһниң Өзи яки Униң сөз-каламини көрситиду. Башқичә ейтқанда, Мәсиһ Әйсаниң тәбиийитини көрситиду, шундақла Униң кишиләрниң роһидин орун алғанлиғини көрситиду. «Мат.» 13:1-23, «Юһ.» 12:24, «Рим.» 4:15-17ни, 9:7-8 вә «Гал.» 3:16ни көрүң.

–Бу айәт тоғрилиқ «қошумчә сөз»имизниму көрүң.

3:9 1Пет. 1:23; 1Юһа. 5:18.

3:11 Юһ. 13:34; 15:12; 1Юһа. 3:23.

3:12 Яр. 4:8; Ибр. 11:4.

3:13 Юһ. 15:18.

3:14 1Юһа. 2:10.

3:15 **«Қериндишиға өчмәнлик қилған киши қатилдур»** — «Мат.» 5:21-22ни көрүң. **«һеч қандақ қатилда мәңгүлүк һаятниң болмайдиғанлиғини билисиләр»** — бу сөзләр һеч бир қатил Худаниң кәчүрүмигәеришәлмәйду, дегәнлик әмәс. Мәсилән «Мат.» 12:31, «1Кор.» 6:9-11ни көрүң.

3:15 Мат. 5:21; Гал. 5:21.

3:16 **«Биз шуниң билән меһир-муһәббәтниң немә екәнлигини билимизки, У биз үчүн Өз җенини пида қилди...»** — «У» — Мәсиһ, әлвәттә.

3:16 Юһ. 15:13; Әф. 5:2.

3:17 **«Амма кимки бу дунияда мал-мүлки туруп, қериндишиниң муһтаҗлиғини көрүп туруп...»** — «мал-мүлүк» мошу йәрдә, грек тилида «тирикчилик» билән ипадилиниду.

3:17 Қан. 15:7; Луқа 3:11; Яқ. 2:15.

3:19 **«биз шундақ ишлар билән өзимизниң һәқиқәттин болғанлиғимизни биләләймиз вә Худаниң алдида қәлбимизни хатирҗәм қилалаймиз»** — «Худаниң алдида қәлбимизни хатирҗәм қилалаймиз» грек тилида «униң алдида қәлбимизни хатирҗәм қилалаймиз». **«...хатирҗәм қилалаймиз»** — яки «қайил қилалаймиз». Демәк,

йәнила қәлбимиздин үстүн вә һәммини билгүчидур.
[21] Сөйүмлүклирим, әгәр қәлбимиз бизни әйиплимисә, Худаниң алдида жүрәклик туримиз [22] вә шундақла Униңдин немини тилисәк шуниңға еришәләймиз; чүнки биз Униң әмирлиригә әмәл қилип, Уни хурсән қилидиған ишларни қилимиз. [23] Вә Униң әмри шуки, униң Оғли Әйса Мәсиһниң намиға етиқат қилишимиз һәмдә Униң бизгә тапилиғинидәк бир-биримизгә меһир-муһәббәт көрситишимиздин ибарәттур. [24] Униң әмирлиригә әмәл қилидиған киши Худада яшайдиған вә Худаму униңда яшайдиған болиду. Әнди Худаниң биздә яшайдиғанлиғини билгинимиз болса, У бизгә ата қилған Роһтиндур.

Сахта пәйғәмбәрләрдин һәзәр әйләңлар

4 [1] Сөйүмлүклирим, һәр бир «вәһий қилғучи» роһларниң һәммисигила ишинивәрмәңлар, бәлки бу роһларниң Худадин кәлгән-кәлмигәнлигини пәриқләндүрүш үчүн уларни синаңлар. Чүнки нурғун сахта пәйғәмбәрләр дунядики жай-жайларға пәйда болди. [2] Худаниң Роһини мундақ пәриқләндүрәләйсиләр: Әйсани, йәни дунияға инсаний тәндә кәлгән Мәсиһни етирап қилғучи һәр бир роһ Худадин болиду; [3] вә дунияға инсаний тәндә кәлгән Әйса Мәсиһни етирап қилмайдиған роһ Худадин кәлгән әмәс. Бундақларда әксичә дәҗҗалниң роһи ишләйду; силәр бу роһниң келидиғанлиғи тоғрилиқ аңлиған едиңлар вә дәрвәқә у һазир дунияда пәйда болди.
[4] Әй әзиз балилирим, силәр болсаңлар Худадин болғансиләр вә уларниң үстидин ғалип кәлдиңлар; чүнки силәрдә Турғучи бу дунияда турғучидин үстүндур. [5] Улар болса бу

бириси «мән Худадинму, әмәсму?» дәп гуманланған болса, өзидин «мәндә меһир-муһәббәт барму-йоқ?» дәп сориса вә өзиниң меһир-муһәббәттә яшаватқанлиғини көргән болса, «мән һәқиқәтән Худадин туғулғанмән» дәп өзини қайил қилалайду.

3:20 **«Шундақтиму, мабада қәлбимиз бизни йәнила әйиплисә, Худа йәнила қәлбимиздин үстүн вә һәммини билгүчидур»** — бу айәттә «қәлбимиз» бәлким «виҗданимиз»ни көрситиду.

3:21 **«Сөйүмлүклирим, әгәр қәлбимиз бизни әйиплимисә, Худаниң алдида жүрәклик туримиз»** — бу айәттә «қәлбимиз» бәлким йәнә «виҗданимиз»ни көрситиду. **«жүрәклик туримиз»** — яки «қорқмас туримиз».

3:22 Йәр. 29:12; Мат. 7:8; 21:22; Мар. 11:24; Луқа 11:9; Юһ. 14:13; 16:24; Яқ. 1:5; 1Юһа. 5:14.

3:23 **«һәмдә Униң бизгә тапилиғинидәк бир-биримизгә меһир-муһәббәт көрситишимиздин ибарәттур»** — «Униң бизгә тапилиғини» мошу йәрдә бизниңчә Худаниң Өзиниң *(Мәсиһ арқилиқ)* бизгә тапилиғинини көрситиду.

3:23 Лав. 19:18; Мат. 22:39; Юһ. 6:29; 13:34; 15:12; 17:3; Әф. 5:2; 1Тес. 4:9; 1Пет. 4:8; 1Юһа. 4:21.

3:24 **«Униң әмирлиригә әмәл қилидиған киши Худада яшайдиған...»** — грек тилида «Униң әмирлиригә әмәл қилидиған киши Униңда яшайдиған...». **«...вә Худаму униңда яшайдиған болиду»** — грек тилида «вә Уму униңда яшайдиған болиду».

3:24 Юһ. 14:23; 15:10; 1Юһа. 4:12.

4:1 **«Сөйүмлүклирим, һәр бир «вәһий қилғучи» роһларниң һәммисигила ишинивәрмәңлар»** — ««вәһий қилғучи» роһ» бәлким етиқатчиниң өз вуҗудиға йеқин келип «саңа вәһий қилимән» дәйдиған роһни, яки еһтималға әң йеқин болғини етиқатчиларниң йениға кәлгән яки һәтта җамаәтниң өз ичидин туруп «Мән силәргә Худаниң вәһийини һазир йәткүзимән» дегүчиләрни көрситиду; айәтниң иккинчи қисми дәл мошу «сахта пәйғәмбәрләр»ни көрситиду.

4:1 Йәр. 29:8; Мат. 7:15,16; 24:4, 5, 24; 1Кор. 14:29; Әф. 5:6; Кол. 2:18; 2Пет. 2:1; 2Юһа. 7.

4:2 **«Әйсани, йәни дунияға инсаний тәндә кәлгән Мәсиһни етирап қилғучи һәр бир роһ...»** — «инсаний тәндә» *(яки «инсан тенидә»)* грек тилида «әттә» билән билдүрилиду. **«Әйсани, йәни дунияға инсаний тәндә кәлгән Мәсиһни етирап қилғучи һәр бир роһ Худадин болиду»** — мошу айәттә дейилгән «роһ» мәлум инсанниң ағзи арқилиқ гәп қиливатиду, әлвәттә. Һалқилиқ мәсилә: — мәлум бириси җамаәттә сөз қилип «Худаниң вәһийини силәргә йәткүзимән» десә, бирақ «инсаний тәндә кәлгән Әйса Мәсиһ»ни етирап қилмиса, әнди униңда сөз қилидиған роһ Худаниң Роһи әмәс, бәлки җин-шәйтанларниң бири яки бу кишиниң өзиниң Худа билән қаршилишидиған инсаний роһ болиду, халас.

4:3 **«вә дунияға инсаний тәндә кәлгән Әйса Мәсиһни етирап қилмайдиған роһ Худадин кәлгән әмәс»** — шу вақитларда, бәзиләр Әйса Мәсиһни «һәқиқий инсан әмәс, бәлки инсанниң шәклидә намайән болған бир хил роһ, халас» дегән ялған тәлим тарқалған еди. **«...Бундақларда әксичә дәҗҗалниң роһи ишләйду; силәр бу роһниң келидиғанлиғи тоғрилиқ аңлиған едиңлар вә дәрвәқә у һазир дунияда пәйда болди»** — оқурмәнләрниң есидә барки, «дәҗҗал»ниң мәнаси «Мәсиһгә қарши» һәм «Мәсиһниң орнини талашқучи»дур *(жуқуридики 2:18, 2:20 вә изаһатларни көрүң)*.

4:3 2Тес. 2:7; 1Юһа. 2:18, 22.

4:4 **«Әй әзиз балилирим, силәр болсаңлар Худадин болғансиләр вә уларниң үстидин ғалип кәлдиңлар»** — «улар»

дунияға мәнсуп; шуңа улар бу дунияниң сөзлирини қилиду вә бу дуниядикиләр уларға
қулақ салиду. [6] Биз болсақ Худадин болғанмиз; Худани тонуған киши бизниң сөзлири-
мизни аңлайду. Худадин болмиған киши болса бизниң сөзлиримизни аңлимайду. Мана
буниңдин һәқиқәтниң Роһи билән езитқулуқниң роһини пәриқ етәләймиз.

Худа Өзи меһир-муһәббәттур

[7] И сөйүмлүклирим, бир-биримизгә меһир-муһәббәт көрситәйли; чүнки меһир-муһәб-
бәтниң өзи Худадиндур вә меһир-муһәббәт көрсәткүчиниң һәр бири Худадин туғулған
болиду вә Худани тонуйду. [8] Меһир-муһәббәт көрсәтмигүчи киши Худани тонумиған
болиду; чүнки Худа Өзи меһир-муһәббәттур. [9] Худаниң меһир-муһәббити биздә шуниң
билән ашкарә болдики, Худа бизни Униң арқилиқ һаятқа еришсун дәп бирдин-бир йе-
ганә Оғлини дунияға әвәтти. [10] Меһир-муһәббәт дәл шуниңдин аянки, бизләрниң Худа-
ни сөйгинимиз билән әмәс, бәлки У Өзи бизни сөйүп гуналиримизниң җазасини көтәр-
гүчи кафарәт болушқа Өз Оғлини әвәткини билән аяндур.
[11] И сөйүмлүклирим, Худа бизгә шу қәдәр меһир-муһәббәт көрсәткән йәрдә, бизму
бир-биримизгә меһир-муһәббәт көрситишкә қәриздардурмиз. [12] Һеч ким һеч қачан Ху-
дани көргән әмәс; лекин бир-биримизгә меһир-муһәббәт көрсәтсәк, Худа биздә яшай-
ду вә униң меһир-муһәббити биздә камаләткә йәткән болиду. [13] Биз бизниң Униңда
яшаватқанлиғимизни вә Униң биздә яшаватқанлиғини шуниңдин билимизки, У Өз
Роһини бизгә ата қилған. [14] Биз шуни көргән вә шундақла шуниңға гувалиқ беримиз-
ки, Ата Оғулни дунияға қутқазғучи болушқа әвәтти. [15] Әгәр кимдәким Әйсани Худаниң
Оғли дәп етирап қилса, Худа униңда, уму Худада яшайду. [16] Биз болсақ Худаниң биз-
гә болған меһир-муһәббитини тонуп йәттуқ, шундақла униңға толиму ишәндуқ. Худа
Өзи меһир-муһәббәттур вә меһир-муһәббәттә яшиғучи киши Худада яшайду, Худаму
униңда яшайду. [17] Мошундақ болғанда, меһир-муһәббәт биздә мукәммәллишиду; шу-
ниң билән биз сорақ күнидә хатирҗәм-қорқмас болалаймиз. Чүнки Әйса қандақ бо-
луватқан болса бизму һазир бу дунияда шундақ болуватимиз. [18] Меһир-муһәббәттә
қорқунуч йоқтур; камил меһир-муһәббәт қорқунучни һайдап йоққа чиқириду. Чүнки
қорқунуч Худаниң җазаси билән бағлинишлиқтур; қорқунучи бар киши меһир-муһәб-
бәттә камаләткә йәткүзүлгән әмәстур.

мошу йәрдә сахта пәйғәмбәрләрни вә тәлим бәргүчиләрни көрситиду. **«чүнки силәрдә Турғучи бу дунияда турғучидин үстүндур»** — «силәрдә Турғучи» Муқәддәс Роһни, «бу дунияда турғучи» Иблисни көрситиду.

4:5 **«Улар болса бу дунияға мәнсуп; шуңа улар бу дунияниң сөзлирини қилиду вә бу дуниядикиләр уларға қулақ салиду»** — «улар бу дунияниң сөзлирини қилиду» яки «улар бу дуниядин сөзләйду» яки «улар бу дуния тоғрилиқ сөзләйду».

4:6 **«Мана буниңдин һәқиқәтниң Роһи билән езитқулуқниң роһини пәриқ етәләймиз»** — «һәқиқәтниң Роһи» Муқәддәс Роһни, «езитқулуқниң роһи» Шәйтанниң өзи яки җинларни көрситиду.

4:6 Юһ. 8:47; 10:27.

4:9 Юһ. 3:16; Рим. 5:8.

4:10 Рим. 3:24, 25; 2Кор. 5:19; Кол. 1:19; 1Юһа. 2:2.

4:12 Мис. 33:20; Қан. 4:12; Юһ. 1:18; 1Тим. 1:17; 6:16; 1Юһа. 3:24.

4:13 **«Биз бизниң Униңда яшаватқанлиғимизни вә Униң биздә яшаватқанлиғини шуниңдин билимизки, У Өз Роһини бизгә ата қилған»** — «У Өз Роһини бизгә ата қилған» грек тилида «У Өз Роһидин бизгә ата қилған» билән ипадилиниду.

4:17 **«шуниң билән биз сорақ күнидә хатирҗәм-қорқмас болалаймиз»** — «сорақ күни» яки «қиямәт күни». Оқурмәнләрниң есидә болсунки, «қиямәт күни»ни әтраплиқ чүшиниш үчүн Тәврат-Инҗилда униң тоғрисидики көп тәпсилатлар бар. **«Чүнки Әйса қандақ болуватқан болса бизму һазир бу дунияда шундақ болуватимиз»** — грек тилида «Чүнки У қандақ болуватқан болса бизму һазир бу дунияда шундақ болуватимиз». Демәк, биз бу дунияда Әйсадәк адил, һәққаний, растчил, кәмтәр, меһриван, муһәббәтлик....болимиз. Тәкитләнгини «бу дунияда» — чүнки бу дунияда ундақ болуш пәқәт Худаниң меһри-шәпқити вә толуқ күч-қудрити болса андин мүмкин болиду.

4:18 **«Меһир-муһәббәттә қорқунуч йоқтур; камил меһир-муһәббәт қорқунучни һайдап йоққа чиқириду»** — яки «меһир-муһәббәт мукәммәл болса, қорқунучни һайдап йоққа чиқириду».

19 Биз меһир-муһәббәт көрситимиз, чүнки Худа алди билән бизгә меһир-муһәббәт көр-
сәтти. 20 Әгәр бириси «Худани сөйимән» дәп туруп, қериндишиға өчмәнлик қилса, у
ялғанчидур. Чүнки көз алдидики қериндишини сөймигән йәрдә, көрүп бақмиған Ху-
дани қандақму сөйсун? 21 Шуңа биздә Униңдин: «Худани сөйгән киши қериндишиниму
сөйсун» дегән әмир бардур.

Етиқат «бу дуния»ниң үстидин ғәлибә қилиду

5 1 Әйсаниң Мәсиһ екәнлигигә ишәнгән һәр бир киши Худадин туғулған болиду; вә
туғдурғучи Атини сөйидиған һәр бир киши Униңдин туғулғучиниму сөйиду. 2 Биз
өзимизниң Худаниң балилирини сөйидиғанлиғимизни шуниңдин билимизки, Худани
сөйүп, Униң әмирлиригә әмәл қилишимиздиндур. 3 Худани сөйүш Униң әмирлиригә
әмәл қилиш демәктур; вә Униң әмирлиридә турмақ еғир иш әмәстур. 4 Чүнки Худадин
туғулғанларниң һәммиси бу дуния үстидин ғәлибә қилиду; вә дунияниң үстидин ғәлибә
қилғучи күч — дәл бизниң етиқадимиздур. 5 Бу дунияниң үстидин ғәлибә қилғучи зади
кимләр? Пәқәт Әйсани Худаниң Оғли дәп етиқат қилғучилар әмәсму?
6 У болса су вә қан арқилиқ кәлгән зат, йәни Әйса Мәсиһдур; Униң келиши пәқәт су билән-
ла әмәс, бәлки қан биләнму еди. Вә бу ишларға гувалиқ бәргүчи болса Роһтур, чүнки Роһ
Өзи һәқиқәттур. 7 Чүнки Униң тоғрилиқ үч гувалиқ бәргүчи бар: — 8 булар Роһ, су вә қан-
дин ибарәттур. Бу үчиниң гувалиғи бирдур. 9 Әгәр биз инсанларниң гувалиғини қобул
қилсақ, Худаниң гувалиғи буларниңкидин үстүндур. Худа Өз Оғли тоғрисида шундақ
гувалиқ бәргән — 10 (Худаниң Оғлиға етиқат қилған кишиниң ичидә шу гувалиқ бардур;
бирақ Худаға ишәнмигән киши Уни ялғанчи қилған болиду, чүнки У Худаниң Өз Оғлини
тәстиқлиған гувалиғиға ишәнмигән). 11 гувалиқ дәл шудурки, Худа бизгә мәңгүлүк һаят-
ни ата қилди вә бу һаятлиқ Униң Оғлидидур. 12 Шуңа Оғулға егә болған киши һаятлиққа
егә болған болиду; Худаниң Оғлиға егә болмиған киши һаятлиққа егә болмиған болиду.

4:20 1Юһа. 2:4.
4:21 Лав. 19:18; Мат. 22:39; Юһ. 13:34; 15:12; Әф. 5:2; 1Тес. 4:9; 1Пет. 4:8; 1Юһа. 3:23.
5:1 **«...вә туғдурғучи Атини сөйидиған һәр бир киши униңдин туғулғучиниму сөйиду»** — бу сөз бәлким шу дәвирдики бир тәмсил болуши мүмкин еди. «Униңдин туғулғучи»лар етиқатчи қериндашларни көрситиду.
5:1 Юһ. 1:12.
5:3 Мат. 11:29,30; Юһ. 14:15; 15:10.
5:4 **«Чүнки Худадин туғулғанларниң һәммиси бу дуния үстидин ғәлибә қилиду; вә дунияниң үстидин ғәлибә қилғучи күч — дәл бизниң етиқадимиздур»** — «бу дуния» мошу йәрдә Худаға қарши чиқидиған пүткүл дуниядики етиқатсизларни көрситиду, әлвәттә. Чүнки әмәлийәттә «бу дуниядикиләр» Шәйтанниң илкидә мәркәзләшкән, Худаға қарши бир түзүмдур.
5:4 Юһ. 16:33.
5:5 1Кор. 15:57; 1Юһа. 4:15.
5:6 **«У болса су вә қан арқилиқ кәлгән зат, йәни Әйса Мәсиһдур; Униң келиши пәқәт су биләнла әмәс, бәлки қан биләнму еди. Вә бу ишларға гувалиқ бәргүчи болса Роһтур, чүнки Роһ Өзи һәқиқәттур»** — «Роһ» — Худаниң Муқәддәс Роһини көрситиду.
–Бу айәтниң мәзмуни бир нәччә сахта тәлимгә қарита рәддийә бериштур. Муәллип қәтъийлик билән шуни испатлимақчики: *(1)* Әйса Мәсиһ һәқиқий инсан болуп туғулди; *(2)* һәқиқий инсан болуп, Йәһия пәйғәмбәр тәрипидин суда чөмүлдүрүлди; *(3)* һәқиқий инсан болуп кресттә өлди. Бу рәддийиниң тәпсилатлири үстидә «қошумчә сөз»имиздә сәл тохтилимиз.
5:7 **«Чүнки Униң тоғрилиқ үч гувалиқ бәргүчи бар...»** — «Униң тоғрилиқ» — Мәсиһ тоғрилиқ.
5:8 **«булар Роһ, су вә қандин ибарәттур. Бу үчиниң гувалиғи бирдур»** — бу айәт тоғрилиқ вә 6-7-айәтләр үстидә «қошумчә сөз»имиздә тохтилимиз. Бир аз кона көчүрүлмиләрдә: — «Чүнки У тоғрилиқ әрштә үч гувалиқ бәргүчи бар: Булар Ата, Калам вә Муқәддәс Роһтур; бу үчи бирдур. *(8)* Йәр йүзидә үч гувалиқ бәргүчи бар: Булар Роһ, су вә қандин ибарәттур. Бу үчиниң гувалиғи охшаштур» дейилиду.
5:10 Юһ. 3:36; Рим. 8:16; Гал. 4:6.
5:11 Юһ. 1:4.

Мәңгүлүк һаят

13 Мән буларни Худаниң Оғлиниң намиға етиқат қилған силәргә силәрниң мәңгүлүк һа-
ятқа егә болғанлиғиңларни билишиңлар үчүн яздим. 14 Вә бизниң Униңға болған толуқ
ишәш-хатирҗәмлигимиз шундақки, Униң ирадисигә мувапиқ һәр қандақ бир ишни ти-
лисәк, У бизни аңлайду. 15 Уни һәр немә тилигинимизни аңлайду дәп билгән екәнмиз,
дуайимизда Униңдин тилигинимизгә ериштуқ, дәп билимиз.

16 Бириси қериндишиниң өлүмгә мәһкүм қилмайдиған бир гуна садир қилғанлиғини
көрсә, униң үчүн дуа қилсун; вә Худа өлүмгә мәһкүм қилмайдиған гуна садир қилған-
лар үчүн униңға һаятлиқ ата қилиду. Өлүмгә мәһкүм гунаму бардур. Униң тоғрисидин
тилисун, демәймән. 17 Һәммә һәққанийәтсизлик гунадур; вә өлүмгә мәһкүм қилмай-
диған гунаму бар. 18 Худадин туғулғучиниң гуна садир қилмайдиғанлиғини билимиз;
чүнки әслидә Худадин туғулған Зат бундақ кишини қоғдап қалиду вә әшу рәзил униңға
тегәлмәйду. 19 Әнди өзимизниң Худадин болғанлиғимиз өзимизгә мәлум; амма пүт-
күл дуния болса у рәзилниң илкидидур. 20 Йәнә бизгә мәлумки, Худаниң Оғли дунияға
кәлди вә Һәқиқий Болғучини тонушимиз үчүн көңлимизни йорутти; вә биз Һәқиқий
Болғучиниң Өзидә, йәни Униң Оғли Әйса Мәсиһдә яшаватимиз. У болса һәқиқий Худа
вә мәңгүлүк һаятлиқтур!
21 Әзиз балилирим, өзәңларни һәр қандақ бутлардин сақлаңлар.

5:13 Юһ. 20:31.
5:14 Йәр. 29:12; Мат. 7:8; 21:22; Мар. 11:24; Луқа 11:9; Юһ. 14:13; 15:7; 16:24; Яқ. 1:5; 1Юһа. 3:2.
5:16 **«Бириси қериндишиниң өлүмгә мәһкүм қилмайдиған бир гуна садир қилғанлиғини көрсә, униң үчүн дуа қилсун; вә Худа өлүмгә мәһкүм қилмайдиған гуна садир қилғанлар үчүн униңға һаятлиқ ата қилиду. Өлүмгә мәһкүм гунаму бардур. Униң тоғрисидин тилисун, демәймән»** — «вә Худа өлүмгә мәһкүм қилмайдиған гуна садир қилғанлар үчүн униңға һаятлиқ ата қилиду» яки «вә Худа уларға *(йәни гуна садир қилғанларға)* һаятлиқ ата қилиду».
–«Өлүмгә мәһкүм гуна» тоғрилиқ «Қошумчә сөз»имизни көрүң.
5:16 Чөл. 15:30; 1Сам. 2:25; Мат. 12:31; Мар. 3:29; Луқа 12:10; Ибр. 6:4; 10:26; 2Пет. 2:2.
5:17 1Юһа. 3:4.
5:18 **«Худадин туғулғучиниң гуна садир қилмайдиғанлиғини билимиз; чүнки әслидә Худадин туғулған Зат бундақ кишини қоғдап қалиду вә әшу рәзил униңға тегәлмәйду»** — бизниңчә «әслидә Худадин туғулған Зат» Әйса Мәсиһни көрситиду. Мошу йәрдә «туғулған» бәлким Мәсиһниң инсан болушқа туғулушини көрситиши керәк. Башқа икки хил тәрҗимиси бар: *(1)* «Худадин туғулғучи болса *(йәни, етиқатчи)*, У *(Худа)* уни қоғдап қалиду; *(2)* Худадин туғулғучи өзини қоғдап қалиду».
–«әшу рәзил» — Иблисни көрситиду.
5:18 1Юһа. 3:9.
5:20 **«вә биз Һәқиқий Болғучиниң өзидә, йәни Униң Оғли Әйса Мәсиһдә яшаватимиз»** — «һәқиқий болғучи» Худани көрситиду. **«У болса һәқиқий Худа вә мәңгүлүк һаятлиқтур!»** — Әйса Мәсиһни көрситиду *(муқәддәс язмилардики һеч қандақ йәрләрдә «Худа һаятлиқ» дейилмәйду, лекин көп йәрләрдә «Әйса Мәсиһ һаятлиқтур», дейилиду. Мәсилән «Юһ.» 11:25, 14:6)*.
5:20 Йәш. 9:5; 44:6; 54:5; Луқа 24:45; Юһ. 20:28; Рим. 9:5; 1Тим. 3:16.
5:21 **«Әзиз балилирим, өзәңларни һәр қандақ бутлардин сақлаңлар»** — «бутлар» шүбһисизки, мошу йәрдә пәқәт ойма бутларни яки қуйма бутларнила әмәс, бәлки етиқатчиларниң қәлбидә Худаниң орнини талишидиған һәр қандақ нәрсә яки иштур. Мәсилән, «Кол.» 3:5ни көрүң.

Қошумчә сөз

Мошу йәрдә биз алаһидә муһим яки чүшиниш қийин дәп қариған бәзи айәтләр үстидә азрақ тохтилимиз.

(2:7-8)

«**И сөйүмлүклирим, силәргә бурун аңлап бақмиған йеңи бир әмирни әмәс, бәлки дәсләптин тартип силәр тапшурувалған кона әмирни йезиватимән. Ушбу әмир силәр бурундинла аңлап келиватқан сөз-каламдур. Лекин йәнә келип мән силәргә йезиватқинимни йеңи әмир десәкму болиду; бу әмир Мәсиһдә һәм силәрдиму әмәл қилинмақта, чүнки қараңғулуқ өтүп кәтмәктә, вә һәқиқий нур аллиқачан чечилишқа башлиди**».

Бу сирлиқ амма толиму муһим айәтни мундақ чүшинимиз: —

(1) Әйса Мәсиһ әслидә мухлислириға бир нәччә қетим: «**Бир-бириңларға меһир-муһәббәтни көрситиңлар**» дәп тапилиған еди («Юһ.» 13:34, 15:12ни көрүң). Шуңа бу әмирни «кона әмир» дегили болиду.

(2) Бу әмирни мухлисларға тапилиған вақтида уларда һеч әмәл қилинмиған еди. Мәсилән, буниңға мисал кәлтүрсәк, Мәсиһ уларға ахирқи «кәчлик тамақ»та бу әмирни тапилайду («Юһ.» 13-бап); лекин улар йәнә бир-бири билән «**Аримизда ким әң улуқ**» дәп талаш-тартиш қилишиду («Луқа» 22:24-27). Сәвәви, уларда роһий һаят техи мәвҗут болмиған еди. Пәқәт муқуддәс Роһ кәлгәндә андин роһий һаят башлиниду.

(3) Рәб Әйса һәммимиз үчүн чапрас яғачтики өлүми билән ғәлибә қазанғандин кейин, Муқәддәс Роһ келиду, шундақла инсанлар һәқиқий роһий һаятқа муйәссәр болиду. Шу чағда пәқәт Мәсиһдила әмәс, Униңға роһта бағланғанлардиму һәқиқий муһәббәт, йәни Худаниң Өзиниң муһиббити пәйда болуп, «**Бир-бириңларға меһир-муһәббәт көрситиңлар**», һәтта «**Силәрни сөйгинимдәк, силәрму бир-бириңларни сөйүңлар**» дегини мүмкин болиду. Әнди һазир әмиргә әмәл қилиш мүмкинчилиги болғанлиғи үчүн уни «йеңи әмир» дейишкә болатти; вә шуниңдәк һәқиқий меһир-муһәббәтниң йәр йүзидә барлиққа кәлгәнлигидин әнди «**Қараңғулуқ өтүп кәтмәктә вә һәқиқий нур аллиқачан чечилишқа башлиди**».

(3:9)

«**Худадин туғулғучи гуна садир қилмайду; Худаниң уруғи униңда орун алғачқа, у гуна садир қилиши мүмкин әмәс, чүнки у Худадин туғулғандур**»

Юһанна қайси җәһәттин «**У гуна садир қилиши мүмкин әмәс**» дәйду? У аллиқачан (2:1дә) «**Мабада бириси гуна садир қилса, ...**» дегән. Демәк, һәтта Худадин туғулған бирисиниңму гуна қилиш мүмкинчилиги дәрвәқә бардур. Лекин у 3:6дә мундақ дәп җақалайду: —

«**Униңда яшаватқан һәр бир киши гуна садир қилмайду; кимдәким гуна садир қилса, Уни көрмигән вә Уни тонумиған болиду**». Худадин һәқиқий туғулған бирисиниң қәтъий гуна садир қилиш адити болмайду; униңға нисбәтән гуна «бинормал иш» болиду. Униң үчүн «нормаллиқ» һәққанийлиқ вә меһир-муһәббәт ичидә яшаштин ибарәттур; чүнки «Худаниң уруғи» болған Мәсиһниң Өзи униңда яшайду («Гал.» 2:20).

Бу 9-айәт шүбһисизки, гуна садир қилишниң мүмкин әмәслиги әхлақ яки меһир-муһәббәт җәһәттин ейтилғандур. Буниңға мисал алсақ, сәбий балисини қолидин йетиләп йолдин өтүп кетиватқан бир ана дәйли, туюқсиз уларға қарап келиватқан бир жүк машиниси пәйда болуп қалиду. Шу ана өз балисини әшу машинининиң алдиға ташлап кетиш мүмкинчилиги барму? Бир тәрәптин, йәни җисманий тәрәптин, шундақ мүмкинчилик дәрвәқә бар; лекин әхлақ җәһәттин яки анилиқ муһәббити җәһәтидин бундақ мүмкинчилик қәтъий мәвҗут әмәс. Охшаш йолда, Худаниң һәмраһлиғида меңиватқан, Уни тонуйдиған бириси «**гуна садир қилиши мүмкин әмәс**».

5:6-8

«**У болса су вә қан арқилиқ кәлгән Зат, йәни Әйса Мәсиһдур; Униң келиши пәқәт су биләнла әмәс, бәлки қан биләнму еди. Вә бу ишларға гувалиқ бәргүчи болса Роһтур, чүнки Роһ Өзи һәқиқәттур. Чүнки Униң тоғрилиқ үч гувалиқ бәргүчи бар: — булар Роһ, су вә қандин ибарәттур. Бу үчиниң гувалиғи бирдур**»

Бу айәтләрниң мәзмуни бир нәччә сахта тәлимгә қарита рәддийәдур. «Кириш сөз»дә дегинимиздәк улар төвәндикиләрни өз ичидә алиду: —

(1) Умумән «маддий дуния рәзил, пәқәт роһий дуния яхши».
(2) «Маддий дуния рәзил болғачқа, Әйса Мәсиһ әрштин келип бир тәндә маканлишип һәқиқий инсан болуши һәргиз мүмкин әмәс еди. У пәқәт «инсаний **қияпәт**»тә кәлгән бир роһ, халас; демәк, у «әттә» әмәс».
(3) «Инсан болған Насарәтлик Әйса суда чөмүлдүрүлгәндила Худаниң Роһи Униң тенини илкигә алди; пәқәт шу чағдин кейин, Әйсани «Худаниң оғли» дейишкә болатти».
(4) «Инсан болған Насарәтлик Әйса өлүш алдида Худаниң Роһи Униң тенидин кәтти; шуңа «Худаниң Оғли өлди» дейишкә болмайду».
(5) «Қутқузулуш-ниҗат бу рәзил, маддий дуниядики һаятқа бағлиқ болмиғачқа, қутқузулғанларниң «җисманий» әхлақлиқ һаятни өткүзүшниң, меһир-муһәббәт көрситишкә көңүл бөлүшиниң һеч зөрүрийити йоқ».

Шуниң билән уларға рәддийә бериш үчүн муәллип қәтъийлик билән шуни испатлимақчики: (1) Әйса Мәсиһ һәқиқий инсан болуп туғулди; (2) һәқиқий инсан болуп Йәһия пәйғәмбәр тәрипидин суда чөмүлдүрүлди; (3) һәқиқий инсан болуп чапрас яғачта өлди. Мана шу сәвәптин муәллип жуқуриқи айәтләрдә Рәббимизниң «**Келиши пәқәт су биләнла әмәс, бәлки қан биләнму еди**» дәп тәкитләйду.

Буниңдин чүшинимизки: —

(а) Рәббимиз адәттики, нормал инсаний туғут билән бу дунияға кәлгән. Барлиқ инсаний туғутларға охшаш, униң туғулғини анисиниң туғут сулири биләнла әмәс,

бәлки анисидин айрилиш қени (киндикини кәскәндики) биләнму еди. Әгәр бириси «Расул Юһанна бу ишларға гувачи болғанму?» дәп сориса, әлвәттә «Өз көзи гувачи болмиди» дәймиз. Лекин унтумаслиғимиз керәкки, Юһанна Рәббимизниң аниси Мәрйәм өлгичә униңдин хәвәр алған («Юһ.» 19:26-27).

(ә) Рәббимизниң «хәлиқъаләм алдидики хизмәт»и Йәһия пәйғәмбәр тәрипидин чөмүлдүрүлүши билән башланған еди. Бу чағдиму у һәм толуқ инсан һәм толуқ Худаниң Оғли еди. Шуниң билән Униң келишини «**су билән**» дегили болиду. Униң «йәр йүзидики хизмәт»и Униң чапрас яғачта қан төкүши билән ахирлашқан; шуниң билән Униң һазирқи әрштики хизмитигә «келиши» «**су биләнла әмәс, бәлки су вә қан билән еди**».

(б) У чапрас яғачта өлгәндин кейин шу йәрдики бир әскәр нәйзини елип Униң биқиниға санҗиди. Шу чағда Юһанна бизгә «**су вә қан чиқти**» дәп алаһидә гувалиқ бериду («Юһ.» 19:34-35). Бу ишниң өзи әскәрләргә: «Бу адәм дәрвәқә өлди» дегән толуқ испат еди. Тибапәтчилик тәрипидинму бу иш Униң жүриги йерилип кәткәнлигидин болған болуши мүмкин, дәп испатлайду.

Шуниң үчүн Юһанна диққитимизни бу үч гуваға тартмақчи — су, қан вә Муқәддәс Роһ. Уларниң һәммиси Әйса Мәсиһ аниси Мәрйәмниң қосиғиға кәлгәндин тартип өлүшигичә (һәм шундақла һазирму!) Худаниң Оғли болупла қалмай, толуқ инсан екәнлигини испатлайду.

5:16-17

«**Бириси қериндишиниң өлүмгә мәһкүм қилмайдиған бир гуна садир қилғанлиғини көрсә, униң үчүн дуа қилсун; вә Худа өлүмгә мәһкүм қилмайдиған гуна садир қилғанлар үчүн униңға һаятлиқ ата қилиду. Өлүмгә мәһкүм гунаму бардур. Униң тоғрисидин тилисун, демәймән. Хәммә һәққанийәтсизлик гунадур; вә өлүмгә мәһкүм қилмайдиған гунаму бар**».

«**Өлүмгә мәһкүм бир гуна**» дегән немә? Умумән ейтқанда, алимлар арисида бу иш тоғрисида төвәндикидәк үч пикир бар (һәммә алим шу гуна садир қилғучи кишини етиқатчи дәп қарайду): —

(1) Бу хил гуна гуна садир қилған адәм (етиқатчи)ни мәңгүлүк һаяттин мәһрум қилип, уни «от көли»дики «мәңгүлүк өлүм»гә, йәни дозаққа елип бариду. Юһанна қериндашларға бундақ гуна қилған киши үчүн дуа қилмаслиқни үндигәндин кейин, ундақта у чоқум Рәббимиз ейтқан «**кәчүрүшкә болмайдиған гуна**»қа охшаш иш болуши керәк («Мат.» 12:22-32).

(2) Һәммимизгә аян, Худа керәк болғанда Өзигә хас болғанларниң бешиға «тәрбийилик җазаси»ни чүшириду (мәсилән, «Ибр.» 12:4-14). Бу гуна гуна садир қилғучи кишини «тәрбийилик җаза» сүпитидә җисманий өлүмгә елип бариду. Бу иш «мәңгүлүк өлүм»дин пүтүнләй башқичә бир иштур.

(3) Ундақ гуна садир қилғучи кишини «Худаға мевә бәрмәйдиған һаләт»тә бағлап бекитиду. Бу һаләт у өлгичә давамлиқ болиду. Шуниң үчүн у бу дуниядин кәткичә

башқа қериндашлар униң ғемини һеч йемәй, униң билән барди-кәлди қилмаслиғи керәк.

Бу үч пикирдин бириничисигә қәтъий қошулалмаймиз. Һалбуки, 2- вә 3-пикирниң вәзинлиги бар, дәп қараймиз. Әмәлийәттә бу икки пикир бир-биригә бәк йеқин, «мәңгүлүк тәрипидин ейтқанда» дегәндәк охшаш әһвални көрситиду.

Бу көзқаришимизниң сәвәплири мундақ: —

(а) Рәббимиз ейтқан «**һеч қачан кәчүрүм қилинмайдиған гуна**» болса Худаниң авазини әң ахирқи рәт қилиштин ибарәттур («Мат.» 12:31-32 вә униңдики «қошумчә сөз»имизни көрүң). Бу гунаниң пәрисийләрдә болған ипадиси уларниң Рәббимизниң худалиқ һоқуқини рәт қилиши еди. Гәрчә У бу һоқуқини мөҗизилири билән вә карамәт тәлими билән тәстиқлиған болсиму, улар йәнила ишинишни рәт қилип, Уни «Шәйтанниң әлчиси» дәп һақарәтлиди. Шуңа бу етиқатчилар тәрипидин қилинған гуна әмәстур (бәлки етиқатсизлар тәрипидин қилинғандур).

(ә) Юһаннаниң дейишичә, мәңгүлүк һаятқа еришкән, шундақла «қериндаш» дәп атилишқа лайиқ бир кишигә нисбәтән (5:16) жуқурида ейтқинимиздәк, гунаниң өзи бинормал бир иш, гуна униң үчүн адәт әмәс (3:4-10ни көрүң). Бундақ дегинимиз «етиқатчиларда гуналар болмайду» дегәнлик әмәс (2:1ни көрүң). Лекин бирисиниң Худаниң һаятиға еришкәндин кейин андин «мәңгүлүк гуна» («Мар.» 3:29) садир қилишиниң мүмкинчилиги бар дейилсә, бизниңчә бу пикир инсанлар «қайтидин туғулуш» арқилиқ қобул қилған Худаниң Өз тәбиитини мутләқ инкар қилишқа баравәр болиду. Пүтүн муқәддәс китапта униңға һеч қандақ мисал тапалмаймиз. Бириси: «Мәсиһгә сатқунлуқ қилған Йәһуда буниңға бир мисалдур» десә, биз Йәһуданиң барлиқ қилмишлиридин униңда «Худаниң һаяти» болғанлиғидин бирму испат тапалмаймиз, дәп җавап қайтуримиз.

(б) Бирақ башқа тәрәптин ейтқанда, муқәддәс китапта етиқатчиларниң Худаниң тәрбийилик җазаси (мәңгүлүк җазаси әмәс)ға учрап өлгәнлигидин көп мисаллар бардур. Бундақ җисманий җазаниң сәвәплири гуна қилған кишиләрниң өз әһваллиридин һалқип кетиши мүмкин. «Расулларниң паалийәтлири»дә Ананияс вә Сафира өзлирини «интайин ихласмән кишиләр» дәп көрсәтмәкчи болуп, ялған сөзлигәнлиги хатирилиниду («Рос.» 5:1-11). Бу гунайи түпәйлидин улар Худа алдида һаятидин мәһрум болди. Худаниң Роһи зор қудритини көрсәткән шу күнләрдә бу иш барлиқ җамаәтләргә қаттиқ бир агаһ болди. Кейинки дәвирләрдә башқилар охшашла Худаниң җамаитигә ялған сөз қилған болсиму, лекин улар охшаш тәрбийилик җазаға учримиған, дәп гуман қилмаймиз — лекин Худаниң Роһи күч-қудритини шу күнләрдикидәк охшаш аян қилған болса, Униң йолини тосиған һәр қандақ кишиниң һалиға вай!

Ананияс вә Сафирани от көлигә чүшиду, дәп қаримаймиз. Улар бәлким расул Павлус «1Кор.» 3:11-15дә тәсвирләйдиған, Худаниң ули үстигә һеч муқим нәрсини қурмиған кишиләргә охшаш болиду. Бизниң шу айәтләр тоғрилиқ изаһатлиримизниму көрүң.

Тәвраттин йәнә мундақ бир мисал тапимиз. Давут падиша Бат-Шеба билән зина қилиши билән Бат-Шеба һамилдар болуп қалди. Худа Давутқа намимға еғир дағ кәлтүргининң үчүн, етиқатсизларниң көз алдида Өз пак-муқәддәслигимни ениқ қилиш үчүн, Бат-Шебадин болидиған балаң туғулуп өлиду, дәп хәвәр йәткүзди. Давут бала үчүн йәттә күн роза тутуп, дуа-тилавәт қилған болсиму, Худани бу карaридин яндуралмайтти («Зәб.» 51:4 вә униң үстидики изаһатимизниму көрүң). Мошу йәрдә өлидиған Давутниң өзи әмәс, бәлки гуна қилмайдиған балиси; лекин Худаниң мәлум гуналарниң үстидики һөкүминиң өзгәрмәслиги, һәтта дуа-тилавәтләрниңму өзгәртилмәйдиғанлиғи мошу вақиәдин ениқ туриду. Давут мүмкин болса, мошу балини қутқузуш үчүн җәзмән өзини пида қилишқа рази болатти дәп ишинимиз (кейин, Давутниң һәтта өзигә асий бир оғлиға беридиған меһрини чүшиниш үчүн «2Сам.» 18:33ни көрүң).

Расул Павлус йәнә Коринттики җамаәткә язған биринчи мәктупида «**Рәббимизниң кәчлик тамиғи**»дин натоғра позитсийә билән йегәнләрниң Худаниң тәрбийә җазасиға учрап, кесәл болуп ятқанлиғи, һәтта өлгәнлигини тәсвирләйду. У йәнә Коринтта турған, еғир гуна садир қилған амма товва қилишқа рази болмайдиған мәлум бир етиқатчи тоғрилиқ: — «**Шундақ қилған кишиниң әтлири һалак қилинсун, шундақ қилип роһи Рәб Әйсаниң күнидә қутқузулуши үчүн Шәйтанниң илкигә тапшурулсун**» — дәйду («1Кор.» 5:5). Бу иш тоғрилиқму шу хәттики «қошумчә сөз»имизни көрүң.

Адәттә еғир гуна садир қилған амма товва қилишни халимайдиғанлар үчүн Худа бекиткән тәрбийә болса, җамаәт уларни барди-кәлдисидин чиқириветиштин ибарәт болиду (мошу тоғрилиқ «Рим.» 16:17-18, «2Кор.» 6:14-7:1, «Гал.» 6:1-2, «2Тес.» 3:6-15, «1Тим.» 1:20, «Тит.» 3:10-11, «2Юһ.» 9-11, «Вәһ.» 2:20ни көрүң).

Лекин Павлус Коринттики мошу кишиниң әһвалиға қарап униңға мошундақ тәрбийиниң кәмлик қилидиғанлиғини көрүп йәтти. Пүткүл жут алдида Рәббимизниң гува-хәвириниң етивари қалмиди; гуна садир қилғучи товва қилишни һеч халимайтти. «**Әтлири һалак қилинсун**» — бу ибарә, бизниңчә, адәмниң өлүмини көрситиду. У «өлүмгә мәһкүм» бир гуна садир қилған еди. Расул Павлус охшаш йолда «Шәйтанға тапшурған»лар болса, Хуменеус вә Искәндәр («1Тим.» 1:20) вә Филетусларни өз ичигә алиду («2Тим.» 2:17). Уларниң тездин аләмдин кетиши болса (1) башқиларға зор агаһ болиду, шундақла уларни мундақ кишиләрниң адәмни булғайдиған тәсиридин қутқузиду; (2) өзлириниң виждянини техиму көп гуналарниң еғирлаштүрүшидин қутқузиду.

Шуңа көзқаришимиз «**өлүмгә мәһкүм гуна**» етиқатчиниң җисманий өлүшини елип келидиған гунадур. Худа Ананияс вә Сафираниң үстигә чиқармақчи болған һөкүмини ениқ қилғандин кейин, расул Петрус улар үчүн дуа қилмиған еди. Шуниңға охшаш, етиқатчилар шундақ гуна садир қилғанлар үчүнму дуа қилишиға тоғра кәлмәйду. Униң үстигә, ундақ еғир гуна қилған (Коринттики һелиқи адәмгә охшаш товва қилишни халимайдиған) етиқатчи түпәйлидин Худаниң нами вә хәвириниң етивари қалмиған әһвалда, җамаәт һәтта шу кишини «Шәйтанға тапшуруш» керәкму, дәп еғир-бесиқлиқ билән чоңқур ойлинишға тоғра келиду («1Кор.» 6:1-8).